

साझाकुरा

हाम्रो कुरा

बिकल्पको बाटो हेटौंडा-धरान-चतरा

सुनसरी, उदयपुर, सिन्धुली र मकवानपुरका भित्रि उपत्यकाहरू जोडने सडक पूर्व-पश्चिम राजमार्गको विकल्पका रूपमा हेरिएको छ। यो सडक हेटौंडाबाट सुरु भएर भित्री मधेश, चुरेभावर, शिवालिक तथा दून उपत्यकालाई यातायात सञ्जालमा जोड्दै धरान पुगेर मुग्लिङ्ग, धरान-चतरा-गाईघाट-कटारी-सिन्धुली-हेटौंडा ३ सय १८ किमि सडक दुई लेन निर्माण भएको छ। ११ मिटर चौडा बनाइएको यो सडक तीन वर्षभित्र विस्तार गरिसक्ने बताइएको थियो। तर, ५ वर्षमा सम्पन्न हुँदैछ। अन्य आयोजनाको तुलनामा यो सडकको निर्माण कार्य धेरै छिटो सम्पन्न भएको मान्नुपर्छ। यो सडक सुनसरीमा १८.८ किमि, उदयपुरमा १ सय ८.५ किमि, सिन्धुलीमा १ सय ३५ किमि र मकवानपुर जिल्लामा ४९.३५ किमि पर्छ।

२०७६ जेठ ६ गतेको मन्त्रिपरिषद् निर्णय अनुसार यो राजमार्गको रेखांकन बाह्रदुङ्गी-शास्तिपुर-धरान-चतरा-गाईघाट-कटारी-सिन्धुलीमाडी-हेटौंडा-गैडाकोट-रामपुर-राम्दी-रिडी-बलकोट-सिन्धुखर्क-विजुवार-सितलचौर-सुर्खेत-बड्डीचौर-बडुर-जोगबुङ्ग-रुपल जोड्ने सडक निर्माण गर्ने योजना थियो। तर, सरकारले हेटौंडाबाट पश्चिमतर्फको सडकखण्डलाई प्राथमिकतामा राखेको छैन। सडक दुई लेन विस्तार गरेर स्तरोन्नति गरिएको हो। सिन्धुलीबाट सडकको पूर्वी खण्डमा ४३ र पश्चिमी खण्डमा ३३ वटा पुल निर्माण गरिएको छ। पश्चिम खण्डको १ सय १५ किलोमिटरमा ३३ वटा पुल, ५७ स्थानमा कजवे, ३ सय ९७ वटा ह्युम पाइप, ११ वटा बक्स कल्भर्ट, ४ वटा स्ल्याब कल्भर्ट रहेका छन्। तीन वर्षमा पूरा गर्ने लक्ष्य राखिएको उक्त राजमार्ग निर्माणको जिम्मा पश्चिम खण्डतर्फ कालिका, स्वच्छन्द, रकेन जेभी र पूर्वी खण्डतर्फ जेट आइडिल शर्मा एन्ड लामा जेभीले लिएको थियो। एघार मिटर चौडाईको सडक दुई पत्रमा पिच गरिएको छ। पहिलो लेयरमा ११ मिटर चौडाईमा र दोस्रो लेयरमा त्यसमाथि सात मिटर चौडाईमा पिच गरिएको हो। सडक निर्माण सन्तोषजनक ढंगले अगाडि बढेको स्थानीयले बताएका छन्। राजमार्गको रेखांकन चुरे क्षेत्रलाई आधार मानेर गरिएको थियो। महेन्द्र राजमार्गको समानान्तर र उत्तरतर्फ पूर्व-पश्चिम भएर जाने यो राजमार्गलाई बाह्र महिना प्रयोग गर्न सकिने गरी निर्माण गरिएको छ।

यो सडक बनेसँगै चुरेको वन क्षेत्र र आसपासमा रहेका भूमिहरू कृषि, पर्यटन, उद्योग तथा बस्ती विकासको लागि उपयुक्त भयो। महेन्द्र राजमार्ग र मध्यपहाडी राजमार्गको बीचबाट जाने अन्य उत्तर-दक्षिण राजमार्गसँग पनि जोडिने हुँदा यो राजमार्गले हिमाल, पहाड र तराईलाई राष्ट्रिय यातायातको सञ्जालमा जोडेको छ। यसलाई सरकारले उच्च प्राथमिकतामा राखेर निर्माण कार्य थालनी गरेको थियो। वि.सं २०७३ कात्तिकमा सम्मोक्षा भएको यो राजमार्गको निर्माण गर्ने विभिन्न समयमा अवधि थप भयो। थपिएको ममय अनुसार २०७७ फागुनभित्र सडक सम्पन्न गर्नुपर्ने थियो। तर, कोरोना महामारीका कारण निर्माण अवधि पुनःथप गरियो। २०६५ मा तराई आन्दोलनको प्रभावले यो राजमार्गको अवधारणा आएको हो।

चन्द्र पौखरेल

मुलुकको वृहत आर्थिक परिस्वरुहरूले अर्बतन्त्र प्रतिस्पर्धात्मक गृहहरूको देशाङ्क्रेको समस्या हामी आगामी आर्थिक वर्षको ब्यापार तथा उद्योग क्षेत्रमा देखिएको बुझ्नुपर्ने देखिन्छ। तीन त्रैल्यमा अर्बतन्त्र ब्यापारका ररेको राष्ट्रिय तथ्याङ्क कर्णव्ययको तथ्याङ्क छ। यसले मुलुक मन्दीतर्फ उन्मुख भइरहेको देखाएको छ।

तर म प्रतिक्रिस्तामा सम्भावना खोज्ने व्यक्तित्व तीन त्रैल्यमा अर्बतन्त्र ब्यापारक भए पनि यस वर्ष १.८६ प्रतिशत वृद्धि हुने प्रेषण कर्णव्ययको छ। अर्बका दिनमा अर्बतन्त्रमा सुधार हुने जनाे आधारमा यो प्रेषण गरिएको हुनुपर्छ। मलाई पनि आशा एवं विश्वास छ, अब अर्बतन्त्र विस्तारै लयमा फर्किने जेतुछ। मैले नेपाली अर्बतन्त्रमा सम्भावना देख्नुका पछाडि केही आधार छन्। २०७९ को वित्तीयवर्षी भूकम्पपछि दुई वर्ष लगातार ७ प्रतिशतवन्धमा बढी आर्थिक वृद्धि भएको थियो।

अर्को, पिछ्लोको केभिड १९ महामारी पछिको पहिलो वर्ष ४ र दोस्रो वर्ष पाँच प्रतिशत वृद्धि सम्भव हुने नेपाली अर्बतन्त्र रजिनेत्रे हुनुको उद्धारण हो। नेपाली अर्बतन्त्रमा केही मुलभूतः गुण छन्, जुन अत्यन्त विश्वे प्रतिस्पर्धी। हामीको लक्ष्य र नक्षेत्राङ्क्रे उर्जावन्त प्रयः सबै क्षेत्र उपलब्ध छन्। हरेक प्रकारको क्षेत्री गर्न सकिने मौल्य र बु-बुनेछ छ। नेपालमा सञ्चालित प्रयः सबै बहुरष्ट्रिय कम्पनी लयमा छन्। नेपालीहरूको सदर उमेर २४ वर्ष छ, अर्थात् यो युवाहरूको देश हो।

विश्वका दुई ठूला बजारलाई सीमा जोडिएको मात्र नभई भन्साररहित पहुँच पनि छ। हालसम्म वृत्तीय विकासका लगायत बजारमा पनि नेपाली उत्पादनले भन्साररहित पहुँच पाउँछन्। सबै मौल्यमा पर्यटकहरू राम्राज सक्ने बजारप्रण छ। यो अत्यन्तमा हामी गरिब भई रहनुपर्ने कुनै कारण देखिँदैन। तर केही व्यवस्थापकीय, केही नियमकीय समस्या छन्। राजनीतिक अस्थिरता र सुशासनको अभाव छ। सबैभन्दा ठूलो कुरो निजी क्षेत्रमाथिको विश्वास एकदमै न्यून छ।

हामी सबैलाई थाहा छ, कुल गार्हस्थ्य

उत्पादनमा निजी क्षेत्रको भूमिका ८१ प्रतिशत छ। रक्षत्रव सङ्कलन र रक्षणगरीमा पनि निजी क्षेत्रको त्यति नै हिस्सा छ। भारत, चीन, रवान्डा, बंगलादेशजस्ता मुलुकहरूमा गरिबी त्रैल्य गतिमा घट्नुका मुल्य कारण निजी क्षेत्रको नेतृत्वमा आर्थिक सुधारका कर्षकमा अगाडि बढाउनु हो। अब अर्जुन नीतिहरूले त्यो आँट गर्नुपर्छ। हामी बलिकै बस्ती भने अर्बतन्त्रमा सुधार हुँदैन। यो सुधार तत्कालै आउने मौलिक नीतिको चौथो वैमसिक समीक्षा, आगामी आर्थिक वर्षको बजेट र मौलिक नीति मार्फत गरिनुपर्छ।

मैले महासभको नेतृत्व सहाईद गर्दा यी विषयलाई आफ्नो प्राथमिकतामा राखेको छु। पहिलो विषयमा आर्थिक अवस्थामा सुधारका लागि तत्कालीन सुधारका उपय अवलम्बन गर्नुपर्छ। सीसर्गै, आगामी दिनमा पनि त्यस्तो समस्या आउन नदिने केही संरचनात्मक सुधार अहिले नै आवश्यक छन्। जसको कि हामीलाई सात प्रतिशत माथिको आर्थिक वृद्धि हुँदा तत्कालीन चार वर्ष गरेको छ। त्यसैले बजारमा निरन्तर रकम प्रवाह बढ्नुले उपयको खोजी गरिनुपर्छ।

त्यसैले हामी दोस्रो प्रश्नमाथि, स्वदेशी र विदेशी लगानीलाई प्रवर्द्धन गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु छ। नेपालमा वर्षिच करिब २० अर्ब विदेशी लगानी आउने गरेको छ। नेपालजस्तै अतिकम विकसित मुलुहरू क बंगलादेश, कम्प्युडिआइ भन्दा यो ठाु गुमा कम लगानी हो। सन् २०१९ मा विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन नयाँ ल्याइयो। एककार केन्द्र पनि स्थापना गरेर। तर पनि लगानी बढ्न सकेन। रक्षणगरी र रक्षत्रवका लागि मात्र नभई निर्यात बढाउन पनि विदेशी लगानी अपरिचय रहेको विश्व बैंकले गत वर्ष सर्वान्वित गरेको एक प्रतियेवन्दे देखाएको छ।

आफ्नो प्रतिवेदनले सन् २०२० को निर्यातका उत्पादन १२ गुणा निर्यात बढाउन सकिने आधार रेश गरेको छ। तर त्यसको एउटा शर्त विदेशी लगानी विश्वास गर्नु पनि हो, जसले उच्च मूल्य अर्बिबुद्धिसँगै प्रविधि आकर्षक पार्नेछ। नेपालले विश्व व्यापार संगठनको सदस्यता लिएपनि निर्यात मात्र तीन गुणा बढेको छ। जबकि आयत ८ गुणालयम बढ्यो। निर्यात बढाउन तीन परक रणनीति छन्। तर पनि उपलब्धि हासिल हुन सकेको छैन।

सर्वेधीच नेपाल अतिकम विकसित मुलुकबाट स्तरोन्नति हुँदैछ। त्यसपछि विश्व गरी दुरीय र अन्य विकसित मुलुकमा पाइरहेको भन्साररहित सुविधा प्राप्त जतिथे। साना तथा मझौला उद्यमी यसबाट बढी प्रबलित हुनेछन्। यसकारे महासभले अत्यन्त गर्वको छ। रणनीति तयार पारी मुख्य पनि विश्व सम्योचन गर्नुपर्ने होस राख्नु छ। सीमित उपलब्धि हासिल गर्न सरकार र निजी क्षेत्रको सहकार्य नभई सम्भव छैन। यस दिशा मा साउन्दा हामीले उद्योग वर्ध्म तथा औद्यौ मन्त्रालयको अर्थिक रूपान्तरण

लागि सर्वान्वित निजी साझेदारी गरेका छौ। अर्को अर्थव्यवस्थाको उद्वरणमा हामीले विशेष ध्यान दिनु जरुरी छ। नेपाल अर्थव्यवस्था संकलले मुलुकमा ११ प्रतिशत पुग्ने बेरोजगारी देखाएको छ। अर्ध बेरोजगारी त धेरै बढी छ। यता, उद्योग व्यवस्थाले दश जनासँग पाइरहेको छैनन्। वैदेशिक रक्षणगरीमा अर्ध प्रतिशत युवा अदक्ष छन्। त्यसैले अब बढाउन दक्षता बढाउनु आवश्यक छ। अर्को निजी क्षेत्रको मर्यादको विषय छ।

हामीले यसपटकको बजेट सुकाव तयार पार्दा पनि यी विषयलाई विशेष प्राथमिकता दिएका छौ। पहिलो विषयमा आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउनु आवश्यक छ। त्यसका लागि ब्याजदर स्थापित, कर्जाको पुनर्संरचना र पुनर्निर्वाहका उपय अवलम्बन गर्नुपर्छ। यससँगै निर्माण, उद्योग एवं साना उद्योगहरूलाई पुनर्जीवी आवश्यक परेको छ। रक्षणगरीले पुँजीगत खर्च बढाई अत्युदाहक खर्च घटाउनुपर्छ। स्रोत सुनिश्चितता नभएका बजारस्थलक दक्षिण निर्माण हुने कार्यक्रम आगामी बजेटमा समायोजन गरिनु हुँदैन। न्यून पुँजीगत खर्च रहने गरी बजेटको आकार बढाउने रक्षणगरीले बेगन सकिने।

सर्वेसारी रमित्तयान्त विशेष प्रवर्द्धन कार्यक्रम मार्फत औद्यौचरिक माध्यमबाट बढीनया बढी रमित्तयान्त विश्वियोजन योजना आवश्यक छ। देशभित्र विशेष गरी सानो आयएका व्यक्तिहरूले प्रयोग एवं रमित्तयान्त सेवा सुनु रोकिएको छ, त्यसलाई सुकाव गर्नुपर्छ। बाह्य क्षेत्र सन्तोषजनक रहेकाले तत्काल मन्त्रिबृद वहीर आउन सकिन्छ। मौलिक र वित्तीय नीतिले बजारमा माग सिर्जना गर्न सकिने उपकरण ल्याउनुपर्छ। आगामी आर्थिक वर्षकै अर्बतन्त्रमा कम्तरः सुधार देखिने जेतुछ।

सङ्घट्ट दीर्घकालीन सुधारको अवसर पनि हो। पुनर्संरचनाको आधार होमी अहिलेको बजेटबाट तयार पार्ने सक्छौ। आर्थिक रूपान्तरणका लागि निजी क्षेत्र प्रवर्द्धन नगरी सम्भव छैन। त्यसमा तीन विशेष ध्यान आवश्यक छ। तुलनात्मक माग भएका सार्वजनिक क्षेत्र र नयाँ ठाउँमा पनि निजी क्षेत्रमा अन्तरा दिनुपर्छ। जसको कि नेपालको फलाम लगानत क्षतिजनक परम्पको उपकरण एवं विदेशी निजी परकम आवश्यक छ। विभिन्न योजनाहरूमा निजी हुँदा बालुवा पुर्गएका छन्। एक अवयपले यसको उपयोगबाट वार्षिक करिब ८० अर्ब डलर जसले गर्न सकिने सम्भावना देखाएको छ। बजारप्रण प्रभाव न्यूनीकरण गरी यी तुलनात्मक लानक बलुहरूलाई हासिल प्रवर्द्धन गर्नुपर्छ।

उच्च मूल्य अर्बिबुद्धि हुने पर्यटन विकासका लागि विदेशनेर र लिबर अर्बिबुद लिबर पर्यटनलाई बढावा दिनुपर्छ। कुलीनसँग जोडिएको पर्यटक बढ्ने हुँदा पर्यटन पुर्वाधार निर्माणमा सरकारी सहयोग आवश्यक हुनेछ। विशेष १५ वर्षमा आधा घडेको अर्बतन्त्रमा उत्पादनमूलक उद्योगको हिस्सा बढाउन विशेष कार्यक्रम आवश्यक

छ। यस्ता उद्योगलाई सहज र सस्तो दरमा बिबुनी उपलब्ध गराई प्रतिस्पर्धी बनाउन सकिन्छ। नीतिगत र व्यवहारिक समस्या समाधान उपय अवलम्बन गर्नुपर्छ।

साना तथा मझौला उद्यम प्रवर्द्धन गर्न परियोजना कर्ता, कम्तरा सहलियत, बजार विकीकरणमा सहयोग पुर्वादान आवश्यक छ। साना उद्यमको संरक्षण दिगो अर्बतन्त्रको निर्माण हो। किमने यहाँ वीर सार्वजनिकता रोजगारी सम्भव छ। मौलिका ठूला उद्योग दिने हुन। जसले थप अवसर सिर्जना गर्नेछन्। यो किन पनि आवश्यक छ भने अबको २० वर्षमा हामी युवाहरूको देशको लाभबाट वञ्चित हुनेछौ। त्यसैले गाउँगाउँसम्म रोजगारी र स्वरोजगारी दिने उद्यमको विकासबाट सम्भव छ। अर्को कुरा हो। कृषि साध सुखाका लागि मात्र नभई उद्योगहरूका लागि पनि कच्चा पदार्थ हो। तर कृषिमा हालसम्म हामीले अवलम्बन गरेका नीति तथा कार्यक्रमले प्रभावकारी नतिजा लिन सकेको छैन। त्यसैले कृषिको रकसित्प्रम्य सुधार आवश्यक छ। मुख्य पाँच वा दश वटा कृषि वस्तुको पछिचात गरिनु हुँदैन। साना तथा प्रतिस्पर्धा गर्न सकिन्छ। तिनमा विशेष कार्यक्रम आवश्यक हुनेछ।

सम्साहक, सर्वसाधारण र व्यवस्थीले सरकावाट पाउने सरकारी गुणगतरक विषयमा बजारबाट गुमाउने सरकारी हुन्छ। अब प्रविधिको उच्चतम प्रयोगबाट सुशासन कायम गर्न तर्फ बजेटले विशेष फलन गर्न आवश्यक छ। नीतिगत सुधारले रक्षणव प्रशालन र सञ्चलनमा पनि सुधार हुनेछ। राजस्व सार्वभौमी विभिन्न कोषी व्यवस्थाहरू कायान्तरणका क्रममा उद्यमी व्यवस्थीले नीतिगत र प्रक्रियगत समस्या ओगुन परिरहेको छ। यस्तो अवस्थामा (कौटुक कानुन निर्माणसँगै कर प्रशालनको पुनर्संरचना, प्रविधिको प्रयोग र दूर सम्पर्कमा आवश्यक छ।

तर, मुलुकले लगानी आकर्षित गर्न संस्थागत अवसरको रर पट्टाछेडिएको सन्तरम्य प्रतिस्पर्धी व्यवसायिक बजारप्रणका लागि नेपालमा पनि रर पट्टाउन आवश्यक छ। यसैपनि दृढबन्ध बढावा दिनुपर्छ। मुख्य अपेक्षितकारको दरलाई अहिलेसम्म समायोजन गरिएको छैन। यस्या समय सन्धुष सुधार आवश्यक छ। यो व्यवस्थीको हितक लागी मात्र होइन। यसले उपभोक्ताको क्यवशिक बढ्छ र सन्धुष अर्बतन्त्रमा गुणात्मक प्रभाव पर्नेछ।

मैले मिल्ने पनि भने सङ्घट सुधारको अवसर पनि हो। किमने यो समयमा सबैले सुधारको अपेक्षा गरेका हुनेछन्। साथ पनि प्राप्त हुन्छ। विगत ४५ वर्षमा प्रत्यक्ष आर्वा अर्वा आधुनी दीर्घग एशियामा सबैभन्दा कम दरमा बढेको छ। यस अवधिमा आर्थिक वृद्धिर ७ प्रतिशतवन्धमा कम रहयो। यस पनि हामीले छुलाड लागान सक्ने भने धेरै पछाडि पर्यौ। आगामी आर्थिक वर्षको बजेटलाई सुधारको प्रस्थान दिनु उपयोग छ। सामारः रातोपटी

शरणार्थी मामिलामा प्रहरीलाई निष्पक्ष अनुसन्धान गर्न देऊ

गौरव पौखरेल

बसंभारमा प्रचलनमन्की सरकारी निवास बजारवाटदरमा प्रमुख तीन लयका शीर्ष नेतारीक भेटाउनु हो। प्रचलनमन्की एवं माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड', नेपाली कमिसका सभापति शोक्कदुर रेग्मा र प्रमुख प्रतिस्पर्धी दल नेतारीक अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीसँग भएको भेटमा के के विषयमा छलफल भयो स्पष्ट भइसकेको छैन। प्रचलनमन्कीको सचिवालयले भने 'समाजवादीक विषयमा छलफल भएको जनसको छ। तर, यो भेट यस्तो बेलामा भएको छ, जतिबेला नेपाली गानगरिबलाई भुटानी शरणार्थी बनाएर अमेरिका पठाउनु भन्ने अडिग गरेको छ। त्यस प्रकल्भमा प्रमुख प्रतिस्पर्धी दलका नेतृमा एमाले र सानाछ नेकपी कोसिका केही नेतारीक नाम मुखिएको छ।

नेकपा एमालेका सचिव टोपबहादुर रायमाझले विस्वा अदालत, जसकासाडीबाट पक्राउ पर्छी नै जहाँ भइसकेको छ। उनका छोरा सन्दीप रायमाझलाई प्रहरीले २० बैशाखमा भुटनबाट पक्राउ गरेको छ। नेपाली कोसयक केही नेतारीकले नाम पनि लदरमा आएका छन्। यद्यपि, हालसम्म प्रहरीले बाहिर सर्वजनिक भएजस्तै उनीहरूसिबद्ध आधार, प्रमाणहरू नभएको बताइरहेको छ। शरणार्थी मामिलामा अहिलेसम्म प्रहरीले अनुसन्धान पुरा भएको छैन। अनुसन्धान पुरा हुन पाउनु नभएको विषयमा निम्नले हलार होला।

तर, यो बीबीसी वल्लयल्ले नेपालमा प्रहरी अनुसन्धान नै प्रभावित बनाउने गरी नेताराले सर्वजनिक अभियान चलाए, भेटघाट र छलफल गर्ने जस्ता काम गरिरहेका छन्। प्रमुख प्रतिस्पर्धी नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीले सम्भव सरकारीमाथि गम्भीर प्रश्न गरेका छन्। उनले अनुसन्धानको निष्पक्षतामाथि प्रश्न उठाउँदै एमाले नेतारालाई फसाइन र अलार्ड उम्मेकन खोजेको बताएका छन्।

पार्टीसदस्य राष्ट्रिय युवा संचको बैठकलाई करिब ४५ मिनेट अस्थायित गरेका ओलीले आफ्नो सभाधुनको फाई १५ मिनेट शरणार्थी प्रकरणवारे बोल्नुमा बाँधिएका थिए।

त्यसो त उक्त बालुवाबाट गएर प्रचलनमन्की प्रचण्डलाई यसपछि एउटै पटक भेट गरिसकेका छन्। भेटमा उनले शरणार्थीवारे चासो राखेको प्रचलनमन्की प्रचण्ड स्वयंले खुलाएका छन्। आइतबार भएको भेटछिछ प्रचण्डले भनेका छन्, 'उहाँले आफ्नो कम्तरन रल्लु गर्नु भयो, मैले आफ्नो जनरल कुरा गरें। म दायाँमा गरिँन, कायवार्थी अर्वा थिछु।' ओलीले त्यसको जवाफमा प्रचलनमन्की प्रचण्डले रिगरेडनका पत्रहरू गरीके भन्दै भनेका छन्, 'स्टटस्टट नर्ने होइन, छान्निबारे गरेर दोषीमाथि कारवाही गर्नुपर्छ। म प्रचलनमन्कीलाई चुनौति दिएर पछि, दोषीका थिछ उभिते हिमाल खेडाउनु, प्रतिक्रियाका थिछ हेर्न।' ओली सरकारले दुई जनलाई पक्राउ गरेर छाडिएको सुचना आफूले पाएको जिकिर गर्नुका छन्। 'अर्शत नै पक्राउ गरिबसेकीछ किन मान्छे छोडिए ? किन मान्छे त्यसै गर्थो ? अब अहिले बजार हेतरेर के-के हुँदैछ ?', ओलीले प्रश्न गरेका छन्।

सोमवार बसेको प्रचलनमन्की बैठकमा सांसद अमरेशकुमार सिंहले नेतारालाई बोल्न लगाएको भन्दै अर्बतन्त्र वरि प्रश्नार्पण नै गरे। अनुसन्धान भइरहेका विषयमा सर्वजनिक छलफलका लागि बोले होझमा सांसद मान्छे छैनन्, नेपाल प्रहरीकै रक्षकरी उच्च अर्बिबुद विमानतय शमाले पनि बालुका खोजी गराउनु भन्ने भन्ने भन्ने दुई जनलाई छुटाइछाई भइने टिप्पटक भिडियो नै बनाए। प्रहरी श्रोतबाट प्राप्त जानकारी अनुसार ११ महिना अघि १८ जेठ २०७९ मा यो प्रकरणक एक जना आरोपी सदेश शर्मासिबद्ध पीडितले जेहरी दिएका थिए। त्यसका आधारमा प्रहरीको उपलव्ध अपराध अनुसन्धान कर्मचारीले अनुसन्धान बनेको थियो। त्यसकामा यो प्रकरणक मुखिका ललितपुर्का सानु भइछरी र पंचचरका टंक गुडुनलाई बोलाइएको थियो। उनीहरूसिबद्ध जेहरी नभएकोले प्रहरीले त्यसैमा मुख्य आरोपीलाई ल्याउन सहयोग गर्न सक्तो दुई जनलाई छाडेको थियो।

तर, पूर्वप्रधानमन्त्री ओली र प्रहरीका विमेवारे पुर्ण उच्च अर्बिबुद शमाले 'सिमासिबद्ध' सुचन सर्वजनिक मञ्चमा राखेका छन्। प्रहरीले निष्पक्ष अनुसन्धान प्रहरी भनेर सङ्कले दबाव

दिनु सभाविक हो। तर, अहिले सर्वजनिक छलफलका लागि मात्र बोल्ने र बाहिर अनुसन्धान अमर अमरक नमहसुसिक बहल गर्ने काम भइरहेको छ। जसले अनुसन्धानलाई सहयोग दिने, बर अक 'निर्वाह' गर्छ। गन्धर्मी नगरपालिकाले अहिले पनि कललाई छोडिने भने अभियानति दिइरहेका छन्। पक्राउ पर्छी जारी भएका व्यक्तिहरूले अहिले पनि कललाई सर्वजनिक भइरहेको छ। अनुसन्धानका आधारमा ररे देखिन्छ, त्यस अनुसार प्रक्रियामा लिने र मुद्दा चलाउन प्रहरी तयार हुनेछ। को निष्पक्षतामा आउँछन् ? को आउँछन् ? भने विषय प्रहरी अनुसन्धानको दायरामा देखिने मामिला हो। गृह मन्त्रालयले उताउती व्याख्या गर्न विवध होइन। गृह मन्त्रालय नेपाल प्रहरीको अभिभवक निक्कय हो, उसैले नीतिगत स्थाना पालन प्रहरीलाई मार्गदर्शन गर्न सक्छ। तर, प्रहरीको अनुसन्धान अधिक्तालाई प्रभावित गर्न, कुनै निष्कर्ष निकाल्न दबाव दिने सत्ता काम उपाय अर्बिबुद हुन।

तर, अहिले प्रहरीका बहिरबाट बाइरहेको अभिब्यक्तिले अनुसन्धानलाई प्रभावित बनाउन सक्ने जानकारहरू सुचन गर्नुका छन्। नेमाल प्रहरीका पूर्वप्रहरी अतिरिक्त महापरीशेक (आइसीडी) उत्तरमात्र सुचि अनुसन्धानको विषयमा सम्बन्धित अधिक्ता वा त्यससँग जोडिएका व्यक्तिहरूले बक्याट आउने जगामाथी टिप्पणले अनुसन्धानलाई प्रभावित पनि बताउँछन्।

'अक राज्य सञ्चालन गर्न तहमा भएका र प्रचण्ड पार्टीका नेताराले नै जगामाथी अभिब्यक्ति दिनुले प्रचलन वा अत्यन्त हस्या प्राप्त हुन्छ', उनले भने, 'प्रहरीले स्वलय रूपमा अनुसन्धान गरिनु भने सबैको चाहना हो भने यस्ता क्रियाकलाप तत्काल रोक्नुपर्छ, नभयो यो प्रकरण पनि चर्चित साइ ३३ किनो सून जती हुन्छ।' उनलाई, मौलिकका सन शक्य २०७५ साल फागुनमा मर्पिएछिछ साइ ३३ किनो सून प्रकरण सततमा आएको थियो। गृह मन्त्रालयले छानबिनका लागि उच्च स्तरीय सचिब बथाली, तत्कालीन गृहमन्त्री रामबहादुर थापा 'बदल्ले' ठूला माछा समान लागेको भन्दै अनुसन्धान भइरहेको विषयमा अभिव्यक्ति दिए। यो अभिव्यक्ति अनुसन्धानलाई धीमै प्रभाव पार्थो कि गृहमन्त्रीले संकेत गरेका 'शक्तिशाली' व्यक्तित्वमा प्रहरी पुग्ने

नसक्ने अवस्था बन्यो। 'अतिमममा यो प्रकरण नै हाती आयो, हाती आयो फुसा जती भयो, सुचिमा अन्ध'। त्यसैले केसैसँग केही सुचना मात्र आएको अनुसन्धानमा शंका मात्र अनुसन्धान अधिक्ता वा सम्बन्धित व्यक्तिहरू प्रमुखसँग छलफल गर्नुपर्ने सुचि बताउँछन्। 'बाहिर भेटेर वा त्यस्ता भेटावरे सर्वजनिक वरारर तर प्रहरीले अनुसन्धान मात्रै पारिन्छ', उनी थप्छन्। नेपाली ओलीका छिट्टुट विषयवारेका घटनामा प्रहरीले अनुसन्धान अखल सन्धित गराएको छ। निदा दबाव अनुसन्धान हुने हो भने प्रहरीले अर्बिबुदका घटनामा अहिले दिइरहेको छ। तर, सर्वजनिक बहलका लागि अर्बिबुदका बहल, रतिभिच्छिछ जती शीर्ष नेतारीक भइरहेको छलफलले अनुसन्धानलाई मनोबिबालित रूपमा भई होइन, सौकै प्रबलित पार्छ।

नक्कली भुटानी शरणार्थी प्रकरण एउटा व्यक्त वा समूह माथि अर्बिबुदको अपराध होइन। यो राज्य सञ्चालक निम्तिमाथी भएको मन्धीर अपराध हो। शरणार्थी मामिलामा प्रमाणसँग मात्र जोडिने प्रकरण पनि होइन, यो मुलुक राष्ट्र संच र अर्बिबुदको पनि जेडिएको मामिला हो। यसले मुलुकको अन्तराष्ट्रिय प्रतिस्पर्धा नै क्षुणित बनाउन सक्छ। त्यसैले पनि प्रहरीलाई स्वतन्त्र भएर सस्या अनुसन्धान गर्न दिनु सबै राजनीतिक दलको जिम्मेवारी हो। यस्तो गम्भीर विषयमा प्रहरीलाई अपरेशन सव्यवस्था दिनुपर्छ।

'अपरेशनल अटोमी नेपाल प्रहरीले धीमै पालिनेछिछ उठाउँदै आएको विषय हो', पूर्वप्रहरीको देखेर सुचि पनि भन्छन्, 'प्रकरणको नीतिगत दबाव प्रवर्द्धन र संरक्षण गरेको संशोधित ठानी र मानव तत्काल गराउने अर्बिबुदका संशोधितको घटोथप गर्ने प्रहरीले अब अपरेशन अटोमी प्रयोग गर्न आँट गर्नुपर्छ।' प्रहरीका अनुसन्धान अधिक्ताहरूले यसका लागि केही धनकी र प्रभावमा नजारी व्यक्तित्वक दुवतामा अधिबुद्ध उनी बताउँछन्। फर्नदारीले अनुसन्धान लागुपछि अर्बिबुदका प्रवर्द्धनपछि दोषाङ्कट द्रम बढाव दिने आर्क बढाउन होतर भए। नाता जुनस त्यहाँ पनि आएका थिए, तर उक्त प्रमाण पर्यो। पूर्वप्रहरीको देखेर सुचिमे भन्न खोजेको 'अपरेशनल अटोमी' पनि यही हो। (वाक्की ३ पेजमा)

महत्वपूर्ण टेलिफोन नम्बरहरू

मकवानपुर प्रहरी	एम्बुलेन्स सेवा
जिल्ला कट्टोले:	१००
जिल्ला ट्राफिक:	५२०५९९
बडा प्रहरी:	५२०५९९
परापतिनगर इलाका:	५२०५९८
पल्लु इलाका:	६२०४७७
महन्ती इलाका:	९८५४०९०९११
इलाका फायावर्यी:	६२०९८०
इलाका प्रीमकेरी:	९९१५६२
इलाका डिगन:	९८५४२९९३२९१
चौडाइला चौकी	७७४४२९९३०१
चिचिलाइ चौकी:	६९२०००
चौडाइ चौकी	९८५४०५४०५९
नेवारपानी चौकी:	९८५४०५४०५९
फावेल चौकी:	९८५४०५४०५९
पदमपोखरी चौकी:	९८५४०५४०५९

मौलिको पात्रो

मोलि वि.सं. २०८० चैत २९ गते शुक्रवार १२ मे २०२३ । सप्तमी, ज्येष्ठ कृष्णपक्ष ।
बङ्गला ११४३ ने.सं. । सूर्योदय ५:१९, सूर्यास्त ६:४३ ।

आजको राशिफल

मेघ	पुष	मिथुन	कर्कट	सिंह	कन्या
परिवारमा कलह	यात्रामा बाधा	काममा सफलता हात पर्ने	अपराध पाइने	बौद्धिक कार्यमा बाधा	व्यवसायमा विवाद
तुला	शुक्र	शुक्र	शुक्र	शुक्र	शुक्र
मानसिक अस्थिरता	कार्यमा ढिलाइ	मानसिक कार्य सम्पन्न	उपचारमा खर्च बढ्ने	मानस्यधिको वृद्धि	नवीन कार्ययोजनामा लगानी

